

Scientific Journal

VIRTUS

#25, June, 2018
published since 2014

2018

ISSN 2410-4388 (Print)
ISSN 2415-3133 (Online)

Scientific Journal *Virtus*
Issue # 25, June, 2018
Published since 2014

*Recommended for publication by the Academic council of the
Volodymyr Dahl East Ukrainian National University
(the proceedings No.10 June 26, 2018)*

*Recommended for publication by the Academic Council of Luhansk
Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education
(the proceedings No.3 June 22, 2018)*

Founder: Scientific public organization
"Sobornist" (Ukraine)

Publisher: Center of Modern Pedagogy "Learning
Without Borders" (Canada).

Partners:

- ✦ Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University (Ukraine);
- ✦ Lugansk Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education (Ukraine);
- ✦ Zhytomyr Ivan Franko State University (Ukraine);
- ✦ SE «Lugansk State Medical University» (Ukraine);
- ✦ Consortium for Enhancement of Ukrainian Management Education (Ukraine);
- ✦ Pomeranian Academy in Slupsk (Poland);
- ✦ Donbas State Technical University (Ukraine);
- ✦ Baku Islamic University (Azerbaijan);
- ✦ University of the town of Nish (Serbia);
- ✦ Zielonogorski University (Poland);
- ✦ Center of Modern Pedagogy "Learning Without Borders" (Canada).

Virtus: Scientific Journal / Editor-in-
Chief M.A. Zhurba - June # 25,
2018. - 236 p.

Editor-in-Chief:

Zhurba M.A., Ph.D., professor, Head of the scientific public organization "Sobornist" (Ukraine).

Deputy Editor-in-Chief:

Kuzmichenko I.O., Ph.D., associate professor, Head of the Department of Humanities of SE «Lugansk State Medical University» (Ukraine)

Talishinski E.B., Ph.D., associate professor, Head of the Department of Public Disciplines of the Baku Islamic University (Azerbaijan).

Starichenko E.V., Head of Analytical Department of the scientific public organization "Sobornist" (Ukraine).

Mainhandling Editor:

Kravchenko Yu.V., Manager on international cooperation of the scientific public organization "Sobornist" (Ukraine).

Journal Indexing:

✓ **Scientific Indexing Services (SIS) (USA)** is academic database which provides evaluation of prestigiousness of journals. The evaluation is carried out by considering the factors like paper originality, citation, editorial quality, and regularity & international presence.

Academic database SIS provides:

- citation indexing, analysis, and maintains citation databases covering thousands of academic journals, books, proceedings and any approved documents;

- maintains academic database services to researchers, journal editors and publishers;

- provides quantitative and qualitative tool for ranking, evaluating and categorizing the Journals for academic evaluation and excellence.

✓ **Citefactor (USA)** is a service that provides access to quality controlled Open Access Journals. The Directory indexing of journal aims to be comprehensive and cover all open access scientific and scholarly journals that use an appropriate quality control system, and it will not be limited to particular languages or subject areas.

The aim of the Directory is to increase the visibility and ease of use of open access scientific and scholarly journals thereby promoting their increased usage and impact.

CiteFactor cooperates with the leading universities. The base includes nearly 13 thousand scientific journals.

✓ **International Innovative Journal Impact Factor (IIJIF)** – academic database was organized with the aim of creating an open platform for scientific research around the world. IIJIF provides the necessary communication of scholars, editors, publishers and conference organizers, through its exclusive services: provides indexing of scientific journals (calculates the impact factor), forms a list of national/international conferences and journals.

Certificate of Mass Media Registration:
KB № 21060-10860P from 24.11.2014 p.

Journal Editorial Staff Contact Information.

e-mail: virtustoday@gmail.com

website: <http://virtus.conference-ukraine.com.ua>

© Authors of the Articles, 2018.

© Scientific Journal «Virtus», 2018.

CONTENT

PHILOSOPHY

Volynets O.O.
METROPOLITAN ANDREY SHEPTYTSKY ABOUT
CHRISTIAN VALUES OF UKRAINIAN FAMILY 12

Hajizadeh Bayram
ELEMENTS OF THE CARTOONS IN THE RUSSIAN ART 17

Goncharov H.M.
THE IMPORTANCE OF PHYSICAL CULTURE
AS INTEGRATIVE CONTENT AND THEORETICAL
ASPECTS IN THE HUMAN ESSENCE 22

Dulska O.V.
CULTUROLOGICAL ASPECT OF FORMATION
IN THE NATIONAL HIGHER EDUCATION
OF THE EUROPEAN MODEL 30

Karpitsky N.N.
THE COMMON ONTOLOGICAL PREMISE OF TIME
AND HUMAN SUBJECTIVITY 35

Kovach-Petrushenko A.O.
CONDITIONS AND FACTORS CONNECTED WITH
FORMATION OF THE POSTMODERNIST IDEAS IN ITALY 41

Kolysyuk I.A., Bodnar A.M.
THE CONFLICT OF RIGHTS AND FREEDOMS THROUGH
THE PRESENCE OF THE PROBLEM OF FREEDOM
AND THE NEED FOR ITS DEFINITION 46

Otakar A. Funda
THE EMERGENCE OF THE CHRISTIAN FAITH 50

Skrytska N.V.
THE CONCEPT IN ARISTOTLE'S LOGICAL
TREATISES AND IT DEVELOPMENT
IN MODERN LOGIC AS A SCIENCE 58

Stetsyuk R.V.
ORTHODOX ANTHROPOLOGY AS A SUBJECT
OF PHILOSOPHICAL-RELIGIOUS STUDIES
AND THEOLOGICAL STUDIES 62

PSYCHOLOGY

Aliexsieienko N.V.
ANALYSIS OF STUDENT AGE PSYCHOLOGICAL
IDENTITY IS IN THE CONTEXT OF SOCIAL RESPONSIBILITY
FORMING OF FUTURE SPECIALISTS 67

Kyrychenko R.V.
PHENOMENON OF CHARISMATIC
ACADEMIC TEACHER 71

Moskaljova A.S.
SPECIFIC OF PROFESSIONAL ACTIVITY BY LEADERS
AND MIDDLE EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS 75

Chaykina N.A.
PROBLEMS OF YOUNG BOYS' ADAPTATION
TO THE LONG-TERM MILITARY SERVICE 81

Chuyko H.V., Krystapovich V.I
SATISFACTION WITH LIFE AS A COMPONENT
OF THE SUBJECTIVE WELL-BEING
OF THE PERSONALITY 85

PEDAGOGY

Bratko M.V.
MONITORING OF THE STATE OF THE EDUCATIONAL
ENVIRONMENT OF THE UNIVERSITY COLLEGE:
APPROACHES AND PARAMETERS 90

Gogol I.O.
PEDAGOGICAL CONDITIONS OF FORMING
A CULTURE OF PROFESSIONAL COMMUNICATION
OF FUTURE MARKETING SPECIALISTS 95

Dryzhak V.V., Razumeiko N.S., Pedorych A.V.
ON METHODS OF ACTIVATION OF STUDENTS'
ACTIVITY IN A DEPARTMENTAL HIGHER
EDUCATIONAL INSTITUTION WITH SPECIFIC
CONDITIONS OF EDUCATION 100

Efimova O.V.
THE PECULIARITIES OF THE ORGANIZATION
OF THE EDUCATIONAL PROCESS IN CADET CORPS
WHICH WERE LOCATED IN UKRAINIAN LANDS IN THE
SECOND HALF OF THE 19TH – AT THE BEGINNING
OF THE 20TH CENTURY 104

Kostashchuk O.I.
EDUCATION OF PROFESSIONAL HONOUR
IN FUTURE TEACHERS 108

Perepelytsia K.Y.
COMMUNICATIVE COMPETENCES EVALUATION
OF THE STUDENTS DURING THE PROFESSIONALLY
ORIENTED READING STUDIES 112

Perepelytsia K.Y.
NEW INFORMATION TECHNOLOGIES FOR LISTENING
TRAINING THROUGH THE INTERNET 115

Ridkodubaska A.A.
PREPARATION FOR PROFESSIONAL MOBILITY FUTURE
SOCIAL WORKERS IN FOREIGN COUNTRIES 119

УДК 37.014.6:005.642.4:377

Братко М.В.,

к. пед. н., доцент, директор Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка,
m.bratko@kubg.edu.ua

Україна, м. Київ

МОНІТОРИНГ СТАНУ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА УНІВЕРСИТЕТСЬКОГО КОЛЕДЖУ: ПІДХОДИ ТА ПАРАМЕТРИ

У статті презентуються підходи до моніторингу стану освітнього середовища університетського коледжу. На основі якісно-змістових параметрів оцінки розроблена типологія освітнього середовища університетського коледжу (інноваційно-професійне, формально-професійне, прагматично зорієнтоване, формально загальнокультурне). Систематизовано параметри оцінки освітнього середовища університетського коледжу (професійна широта, професійна насиченість, соціокультурна інтенсивність, узгодженість, відкритість, мобільність, інформаційність).

Ключові слова: освітнє середовище, моніторинг, університетський коледж, типологія освітнього середовища університетського коледжу.

Постановка проблеми. Ефективність діяльності освітніх організацій, що виявляється в якості освіти, значною мірою залежить від управління. Одним з найважливіших аспектів управління є прийняття управлінських рішень на основі достовірних відомостей про стан керованої системи. Саме тому, для ефективного управління необхідна адекватна система моніторингу на рівні освітнього закладу з відповідною критеріальною базою. Управління професійною підготовкою фахівців в освітньому середовищі університетського коледжу – це складний вид інтелектуальної діяльності, спрямований на модифікацію компонентів освітнього середовища закладу вищої освіти, забезпечення його існування як цілісності задля досягнення поставлених освітніх цілей щодо професійної підготовки фахівців. Управлінські впливи у цьому контексті базуються на логіці середовищного підходу, комплексному аналізі умов та ресурсів освітньої організації. Вирішення питання ефективного використання ресурсів та можливостей освітнього середовища університетського коледжу для професійної підготовки фахівців потребує розробки відповідного інструментарію для моніторингу стану освітнього середовища як результату управлінських впливів.

Мета роботи – визначити підходи до моніторингу стану освітнього середовища університетського коледжу, запропонувати відповідні параметри його оцінки. Системний моніторинг стану освітнього середовища закладу вищої освіти, в тому числі і університетського коледжу, допомагає приймати виважені управлінські рішення, що спрямовані на розвиток освітнього середовища з метою забезпечення належних умов та можливостей для професійної підготовки фахівців.

Виклад основного матеріалу. Моніторинг в освіті може розглядатись як спосіб дослідження реальності з одного боку, а з іншого, як спосіб перетворення цієї реальності через забезпечення управління своєчасною та якісною інформацією про стан системи, яка зазнає

управління. У найбільш узагальненому сприйнятті моніторинг – це постійне спостереження за певним процесом з метою виявлення відповідності бажаному (еталонному) стану, його оцінка та прогноз щодо тенденцій розвитку. Моніторинг проводять з допомогою технологій збору та аналізу інформації або наукового дослідження; шляхом застосування системи критеріїв (індикаторів) – загально визнаних чи конкретно обраних, відповідно до цілей моніторингу. Сьогодні у більшості джерел якості розглядається через призму практичного та технічного аспектів. Практичний аспект якості – як задоволення запитів та очікувань; технічний – як характер об'єкту чи явища. Якість освіти – це характеристика функціонування освітньої системи у відповідності до мети діяльності, яка передбачає досягнення освітніми суб'єктами заданого (нормативного) рівня підготовленості (предметних, метапредметних, особистісних діагностованих результатів). Сучасне розуміння якості освіти поєднує *якість освітнього результату* (проявляється в готовності випускника до прояву самостійності у всіх формах життєдіяльності та успішній соціалізації, завдяки набутим компетентностям; забезпечується оптимально підібраними освітніми технологіями, в яких знання, вміння, навички стають інструментами, які забезпечують цю готовність); *якість освітнього процесу* (що забезпечується новаційною діяльністю викладачів); *якість змісту* (адекватні освітні програми); *якість системи*, що безпосередньо взаємопов'язана з системою управління та якістю усіх її аспектів. Алгоритм дій щодо управління якістю освіти включає реалізацію основних функцій управління, врахування факторів та умов, які впливають на кінцевий результат та дозволяють керівникам освітніх організацій обгрунтовано сформулювати цільову програму управління. Програмно-цільовий підхід до управління якістю освіти передбачає прийняття стратегічних та тактичних рішень на основі аналізу результативності функціонування освітнього закладу; виокремлення проблем, пошуку

оптимальних шляхів їхнього подолання з наступним моніторингом розвитку процесів.

За авторською моделлю управління професійною підготовкою фахівців в освітньому середовищі університетського коледжу очікуваний результат управління це – освітнє середовище, яке за параметральними характеристиками здатне забезпечувати якісну підготовку майбутнього фахівця. Ці параметри мають узгоджуватись з визначеними функціями освітнього середовища університетського коледжу як складової університетського комплексу та однієї з ланок у системі неперервної професійної освіти. Вибрані параметри та критерії оцінки освітнього середовища університетського коледжу виступають як гарант об'єктивності, довіри, відповідальності та надійності системи забезпечення якості професійної підготовки.

Наукова література презентує множинність наукових підходів щодо розробки критеріїв оцінки результативності й ефективності діяльності освітніх закладів. Найчастіше послуговуються різними показниками категорії якості освіти, яка є багатоаспектною, багатогранною, полікритеріальною, змінною, варіативною, інваріантною, керованою. Критерії оцінки якості освіти умовно поділяють на: критерії факту – кількісні показники; критерії якості – демонструють глибину, міцність процесів; критерії ставлення – дають змогу робити висновки щодо мотивів поведінки, дій, вибору; критерії часу – показують стійкість у часовому вимірі результатів навчання [1]. Сучасні педагогічні дослідження (С. Братченко [2]; Л. Вашенко [3]; С. Дерябо [4]; Г. Єльнікова [5]; М. Лукьянова [6]; В. Ясвін [7]; В. Ясвін, С. Рибінська [8]) презентують ідеї щодо комплексної оцінки діяльності освітніх закладів із застосуванням кваліметрії.

Узагальнюючи підходи до оцінки результатів у сфері освіти, акцентуємо увагу на наступних моментах. Мова може йти про результати освіти, які можна визначити: кількісно – в абсолютних, відносних величинах, або будь-яких інших параметрах, які можна виміряти; кваліметрично – якісно, описово, у балах прояву; які неможливо легко виявити, оскільки вони пов'язані з особистими ставленнями, проявами, переживаннями суб'єктів освіти. У контексті досліджуваної проблеми для нас представляє інтерес комплексна оцінка діяльності освітньої організації, що, крім рівня освітніх результатів суб'єктів освіти, має відображати рівень освітніх умов та можливостей. Запроваджена система забезпечення якості освіти в українських закладах вищої освіти реалізується через систему ліцензування й акредитації, яка включає самооцінювання діяльності закладу вищої освіти за визначеними стандартами вищої освіти кількісними та якісними критеріями та експертні оцінки стейкхолдерів. Система контролю за якістю освіти на рівні закладу вищої освіти передбачає контроль якості освітнього процесу (організація, кадрове та дидактичне забезпечення, контроль якості результатів підготовки фахівців: оцінювання знань, результатів працевлаштування та подальшої кар'єри випускників) та його умов, які забезпечує відповідна матеріально-технічна база.

Управління організацією на засадах якості спонукає враховувати у розробці критеріїв оцінки стану

освітнього середовища закладу вищої освіти показники якості змісту, організації, технології, персоналу, системи оцінки. Прикладом моделі, яка враховує такі показники, може слугувати причинно-наслідкова діаграма (діаграма Ісікави), що є інструментом виявлення і систематизації суттєвих чинників – причин, які впливають на кінцевий результат (наслідок) [9]. Діаграма Ісікави складається з показника якості, який характеризує результат, і факторних показників. Факторні показники об'єднуються в окремі групи, які залежать від об'єкта аналізу і контролю. Діаграма Ісікави ґрунтується на концепціях «5 М» або «6 М» і включає такі основні фактори (компоненти), які впливають на якість: машини / обладнання (machin); персонал (man); матеріали (material); методи організації й управління (metod); вимірювання / оцінка (measurement). У концепції «6 М» додається фактор «оточуюче середовище (milieu)». Усі ці фактори є складовими освітнього середовища закладу вищої освіти. Відтак, забезпечуючи їхню якість, можна забезпечити якість освітнього середовища в цілому. Стати у нагоді для оцінки стану освітньої організації може і модель Маккінсі (McKinsey), або «7 S», яка розроблена у 80-х роках минулого століття в компанії «McKinsey» [10]. Модель широко застосовується фахівцями зі стратегічного менеджменту з метою оптимізації процесів у компанії. Критичний аналіз моделі дає змогу зробити висновок, що її перевага, у порівнянні з іншими моделями оцінки мікросередовищ компанії, в тому, що вона робить акцент на значущості людського чинника у розвитку компанії, розглядаючи структуру компанії не тільки в контексті матеріальних цінностей. Модель базується на аналізі семи пов'язаних між собою основних складових внутрішнього середовища організації / компанії: стратегія (Strategy); структура (Structure); система управління (Systems); стиль стосунків усередині компанії (Style); сукупність навичок (Skills); співробітники (Staff); спільні цінності (Shared Values). Це означає, що зміна хоча б в одному із перерахованих складових негайно вимагає зміни конфігурації в усіх інших. Складові умовно диференціюються на 2 групи – «гнучкі S» і «жорсткі S». «Жорсткими» складовими внутрішнього середовища компанії автори моделі вважають структуру, стратегію та систему управління. Ці елементи легше описати, оцінити, а тому і простіше ними управляти. «Гнучкі S», до яких відносяться усі інші складові моделі, важче піддаються управлінню й оцінці, але, зазвичай, частіше є впливовішими у компанії і можуть забезпечити довгострокову конкурентоспроможну перевагу.

Розробляючи параметри якості освітнього середовища закладу вищої освіти варто також взяти до уваги, що наукові підходи до визначення критеріїв якості освіти можна диференціювати за рівнями прояву на рівні: суб'єктів освітнього процесу; освітнього закладу, що забезпечує освіту, яка відповідає вимогам держави (стандартам), запитам суспільства й особистості, виділивши відповідні групи. Серед яких: зорієнтованість на очікування і потреби особистості та суспільства (результативність і стан освітнього процесу – зміст освіти, форми і методи навчання, матеріально-технічна база, кадровий склад); зорієнтованість на формування

знань, умінь, навичок, соціально значущих якостей особистості (соціально-педагогічні характеристики – цілі, технології, умови, особистісний розвиток); зорієнтованість на стандарти, соціальні норми (результативність і стан освітнього процесу відповідно до стандартів); співмірність результатів із зоною ближнього розвитку особистості (характеристики освіченості випускника; зорієнтованість на задоволення встановлених та прогнозованих потреб (здатність закладу задовольняти потреби споживачів різних рівнів).

На рівні суб'єктів освітнього процесу якість освіти як освітній результат проявляється у сформованості певних складових особистості: майбутнього фахівця (рівні сформованості знань, умінь, навичок, що складають фахову компетентність; рівні інтелектуального та культурного розвитку, моральних якостей, ціннісних орієнтацій, активної життєвої позиції тощо). На рівні закладу освіти – це сукупність характеристик освітнього середовища. У більшості наукових джерел поняття «якість освіти випускників» трактується як певний рівень знань та умінь, розумового, фізичного і морального виховання, якого досягли випускники освітнього закладу відповідно до запланованих цілей навчання та виховання. Відтак, для отримання дійсно якісної освіти має бути забезпечена якість вимог, ресурсів і умов, процесів, результатів. Тобто, в нашому випадку, якості освітнього середовища закладу вищої освіти.

Найбільш інформативною, на нашу думку, є комплексна оцінка діяльності закладу вищої освіти як освітньої організації, коли оцінюються не тільки освітні досягнення здобувачів освіти, але й наявні ресурси та можливості, які у взаємодії створюють освітнє середовище.

Для оцінки діяльності освітньої організації можна застосовувати різні підходи з відповідним підґрунтям. Аналіз підходів до визначення результативності діяльності освітнього закладу дає підставу для їхньої систематизації, а саме: інтуїтивно-емпіричний (досвід та інтуїція); формально-звітний (рівень успішності суб'єктів освіти (%); психологічний (рівень розвитку пізнавальних процесів та ступінь вияву психічних новоутворень); педагогічний (оцінка вихованості та навченості / освіченості); процесуальний (оцінка стану освітнього процесу); результативний (оцінка результатів педагогічної діяльності освітнього закладу); комплексний (зовнішня експертиза матеріально-технічної бази, кадрового складу, освітніх програм, форм та методів роботи тощо); поліпараметричний (оцінка діяльності на засадах внутрішньо системних параметрів); методологічний (співвідношення результатів з операційно заданими цілями); інтегрований (уведення категорій, що мають інтегрований характер – компетентність, освіченість, грамотність); особистісно зорієнтований (особистісний розвиток суб'єкта освіти); соціальний (ступінь задоволення індивідуального та суспільного споживача); кваліметричний (зміна показників за параметрами) [11, с.315].

Варто зауважити, що багато критеріїв, які застосовуються для аналізу діяльності закладів вищої освіти, можуть відігравати роль лише індикаторів фіксації стану або векторів розвитку, не будучи орієнтирами щодо змісту та напрямку управлінських впливів. Отримані результати показників можна

використати для оцінки освітньої організації за методикою SWOT-аналізу, яка активно застосовується з 60-х років минулого століття. Проведення такого аналізу допомагає організації оцінити ситуацію з точки зору своїх сильних (strengths) та слабких (weaknesses) сторін, можливостей (opportunities) і загроз (threats) [12, с.99-106].

Підґрунтям для розробки системи критеріїв та показників для характеристики освітнього середовища закладу вищої освіти як середовища професійної підготовки можуть слугувати ідеї В. Ясвіна. Учений дотримується методу логіко-математичного моделювання у проектуванні та експертизі освітнього середовища. Базуючись на системі психо-діагностичних параметрів, дослідник розробив систему параметрів для характеристики освітнього середовища, заснованих на змістово-якісних та кількісних ознаках. Серед кількісних, що показують ступінь вираженості того чи іншого показника середовища, він виділив п'ять базових параметрів – широта, інтенсивність, модальність, ступінь усвідомлення, стійкість; та шість параметрів другого порядку – емоційність, узагальненість, домінантність, когерентність, принциповість, активність. Як змістово-якісний параметр застосовується показник модальності. В. Ясвіну належить розробка типів освітнього середовища закладів середньої освіти: *догматичне*, орієнтоване на ідеал пасивної і залежної особистості (такий тип освітнього середовища зустрічається чи не найчастіше); *безтурботне*, орієнтоване на ідеал незалежної, автономної, але при цьому пасивної особистості, що живе в умовах максимально можливого комфорту; *кар'єрне*, націлене на формування активної та залежної особистості, здатної легко адаптуватися до маніпулятивного характеру соціальних відносин у ринковому суспільстві; *творче*, що орієнтується на ідеал вільної й активної особистості та забезпечує процес саморозвитку тих, хто навчається.

Учені Ю. Кулюткін, С. Тарасов пропонують для типологізації середовища застосовувати такі критерії: стиль взаємодії у середовищі (конкурентне – кооперативне, гуманістичне – технократичне тощо); характер ставлення до соціального досвіду і його передачі (традиційне – інноваційне, національне – інтернаціональне тощо); ступінь творчої активності (творче – регламентоване); характер взаємодії із зовнішнім середовищем (відкрите – замкнуте) [13].

Л. Ващенко, розробляючи факторно-критеріальні параметри розвитку інноваційного середовища освіти столичного регіону, визначає дев'ять параметрів: стратегічна спрямованість, широта охопленості, інтенсивність, формалізованість, упорядкованість, когерентність, інформаційність, професійність, соціально-культурна активність [3, с.275-290].

Проведений аналіз дозволяє впорядкувати перелік факторно-критеріальних параметрів, які застосовуються для оцінки освітнього середовища закладу освіти: модальність, широта, інтенсивність, усвідомленість, стійкість, узагальненість, домінантність, соціальна активність, мобільність, інформаційність, формалізованість, емоційність, спрямованість, упорядкованість, структурованість, когерентність (узгодженість), професійність, безпечність. Модальність освітнього середовища – якісно-змістова характеристика, яка дає уявлення про якість середовища

з типологічної точки зору. Як критеріальний показник розглядається наявність чи відсутність у середовищі умов та можливостей для розвитку активності / пасивності суб'єкта освіти та його особистісної свободи. Інші параметри дають кількісні характеристики освітнього середовища.

Зважаючи на особливості цільової зорієнтованості освітнього середовища університетського коледжу як закладу практико-орієнтованої вищої освіти, визначеної сукупністю його функцій (освітня функція у єдності освітньо-професійної, освітньо-соціалізаційної, освітньо-культурної та функція загального особистісного розвитку), пропонуємо оцінювати у якісно-змістовному вимірі освітнє середовище за зорієнтованістю на: професію, соціалізацію та інкультурацію; загальний розвиток особистості. Відтак, застосовуючи методику векторного моделювання освітнього середовища, можна побудувати систему координат, що складається з двох осей: «професіоналізація – загальний особистісний розвиток», «організована соціалізація, інкультурація – стихійна соціалізація, інкультурація».

Беручи до уваги ідеї дослідників щодо типології освітнього середовища, враховуючи специфіку університетського коледжу як закладу вищої освіти, що забезпечує практико-орієнтовану вищу освіту, визначені функції, пропонуємо таку типологію освітнього середовища коледжу: *інноваційно-професійне* – сучасне, наповнене професійними змістом і активною діяльністю з добре розвинутою практико-орієнтованою складовою освітнього процесу, пріоритетно спрямоване на формування професійних компетентностей майбутніх фахівців, креативного мислення, навичок ХХІ століття, широкого кругозору й адаптивності до соціокультурного контексту; *формально-професійне* – наповнене професійним змістом, проте перевага надається теоретичному навчання, недостатньо розвинута практико-орієнтована складова освітнього процесу; характеризується малою насиченістю соціально-гуманітарного життя освітнього закладу; *прагматично зорієнтоване* – середовище, спрямоване на задоволення індивідуальних освітніх потреб здобувачів освіти та їхніх батьків щодо організації фахового навчання та соціально-гуманітарного життя освітнього закладу; *формально загальнокультурне* – спрямоване, насамперед, на загальнокультурний та особистісний розвиток здобувачів освіти; інколи на шкоду фаховому навчання.

Враховуючи факторно-критеріальні параметри, які можуть бути застосовані для оцінки освітнього середовища закладу освіти пропонуємо параметри для оцінки освітнього середовища університетського коледжу: *професійна широта* (структурно-змістова характеристика; показує, які суб'єкти та об'єкти, процеси, явища, що мають професійну спрямованість, залучені до освітнього середовища); *професійна насиченість* (характеризує ступінь насиченості професійними ресурсами, технологіями, контактами з носіями професійного контексту, освітніми проектами, гуртками та студіями); *соціокультурна інтенсивність* (структурно-динамічна характеристика; показує ступінь насиченості освітнього середовища умовами, впливами, можливостями для соціалізації та інкультурації особистості); *узгодженість*

(характеризує ступінь узгодженості функціонування усіх компонентів освітнього середовища); *відкритість* (показує ступінь соціальної зорієнтованості та включеності освітнього середовища в довколишній світ, наявність каналів для соціального партнерства з метою забезпечення реалізації поліаспектної освітньої функції освітнього середовища); *мобільність* (показує ступінь здатності освітнього середовища реагувати на вимоги зовнішнього контексту щодо змісту, форм, методів, технологій професійної підготовки); *інформаційність* (характеризує міру насиченості та доступності джерелами інформації). Експертну оцінку прояву параметрів освітнього середовища коледжу здійснювати за 5-тибальною системою, де 5 – відповідає найвищому ступеню прояву параметра, а 1 – найнижчому.

Висновки. Оцінка освітнього середовища університетського коледжу за запропонованим підходом із застосуванням розроблених параметрів дозволяє приймати виважені управлінські рішення щодо розвитку освітнього середовища з метою забезпечення належних умов та можливостей для професійної підготовки фахівців. Подальшого вивчення та розробки потребують індикатори для оцінки стану сформованості структурних компонентів освітнього середовища університетського коледжу.

Література

1. Поташич М. Управление качеством образования: практикоориентированная монография и методическое пособие / М. Поташич. – М.: Педагогическое общество России, 2000. – 448 с.
2. Братченко С.А. Введение в гуманитарную экспертизу образования (психологические аспекты) / С.А. Братченко. – М.: Смысл, 1999. – 137 с.
3. Ващенко А.М. Управление инновационными процессами в средней школе: монография. / А.М. Ващенко. – К.: «Піража», 2005. – 380 с.
4. Дерябо С.Д. Учителю о диагностике эффективности образовательной среды / С.Д. Дерябо; под. ред. В.П. Лебедевой, В.М. Панова. – М., 1997. – 216 с.
5. Сльникова Т.В. Теоретико-методичні основи підготовки керівників до оцінювання результатів діяльності загальноосвітнього навчального закладу: монографія / Т.В. Сльникова, В.І. Куценко, В.І. Маслов та ін.; за ред. Т.В. Сльникової. – К.: УМО, 2012. – 240 с.
6. Лукьянова М.І. Гуманітарна експертиза як засіб усвідомлення педагогом професійного буття та характеристик освітнього середовища. Педагогічні Видання / е-журнал «Педагогічна наука: історія, теорія, практика, тенденції розвитку» / Випуск №4 [2009]. Веб-сайт http://intellect-invest.org.ua/pedagog_editions_e-magazine_pedagogical_science_archiv_pt_4_2009_st_12/
7. Ясвин В.А. Образовательная среда: от моделирования к проектированию / В.А. Ясвин. – М.: Смысл, 2001. – 365 с.
8. Ясвин В. Комплексная оценка образовательных организаций // Вестник МГУ. Серия «Педагогика и психология». – 2015. – №4 (34). – С. 8–24.
9. Исигава К. Японские методы управления качеством / К. Исигава; сокр. пер. с англ.; под. ред. А.В. Тличева. – М.: Экономика, 1988. – 214 с.
10. [Електронний ресурс] – Офіційний сайт mindtools. Access mode: https://www.mindtools.com/pages/article/newSTR_91.htm
11. Братченко М.В. Управление профессиональной подготовкой фахівців в освітньому середовищі університетського коледжу:

теорія і практика: монографія/ М.В. Братко, за ред. докт. пед. наук, проф., Л.А. Хоружої. – Кам'янець-Подільський: «Аксиома», 2017. – 424 с.

12. Ассен М. ван, Берг Г. ван ден, Питерсма П. Ключевые модели менеджмента. 60 моделей, которые должен знать каждый менеджер. – М.: Бином. Лаборатория знаний, 2013. – 319 с.

13. Кулюткін Ю.Н., Тарасов С.В. Образовательная среда и развитие личности / Ю.Н. Кулюткін, С.В. Тарасов // Новые знания. – 2001. – №1. – С. 6-7.

References

1. Potashnik M. Upravlenie kachestvom obrazovaniya: praktikoorientirovannaya monografiya i metodicheskoe posobie / M. Potashnik. – M.: Pedagogicheskoe obshchestvo Rossii, 2000. – 448 s.

2. Bratchenko S.L. Vvedenie v gumanitarnuyu ekspertizu obrazovaniya (psikhologicheskie aspekty) / S.L. Bratchenko. – M.: Smysl, 1999. – 137 s.

3. Vashchenko L.M. Upravlinnya innovatsiyimi protsesami v zagalniy seredniy osviti regionu: monografiya. / L.M. Vashchenko. – K.: «Tirazh», 2005. – 380 s.

4. Deryabo S.D. Uchitelyu o diagnostike effektivnosti obrazovatelnoy sredy / S.D. Deryabo; pod. red. V.P. Lebedevoy, V.I. Panova. – M., 1997. – 216 s.

5. Elnikova G.V. Teoretiko-metodichni osnovi pidgotovki kerivnikiv do otsinyuvannya rezultativ diyalnosti zagalnoosvitnogo navchalnogo zakladu: monografiya / G.V. Elnikova, V.I. Kutsenko, V.I. Maslov ta in.; za red. G.V. Elnikovoi. – K.: УМО, 2012. – 240 s.

6. Lukyanova M.I. Gumanitarna ekspertiza yak zasib usvidomleniya pedagogom profesiynogo buttya ta kharakteristik osvithnoho seredovishcha. Pedagogichni Vidannya / e-zhurnal «Pedagogichna nauka: istoriya, teoriya, praktika, tendentsii rozvitku» / Vipusk №4 [2009]. Rezhim dostupu: http://intellect-invest.org.ua/pedagog_editions_e-magazine_pedagogical_science_arhiv_pu_n4_2009_st_12/

7. Yasvin V.A. Obrazovatel'naya sreda: ot modelirovaniya k proektirovaniyu / V.A. Yasvin. – M.: Smysl, 2001. – 365 s.

8. Yasvin V. Kompleksnaya otsenka obrazovatelnykh organizatsiy / V. Yasvin, S. Rybinskaya // Vestnik MGPU. Seriya «Pedagogika i psikhologiya». – 2015. – №4 (34). – S. 8–24.

9. Isikava K. Yaponskie metody upravleniya kachestvom / K. Isikava; sokr. per. s angl.; pod. red. A.V. Glicheva. – M.: Ekonomika, 1988. – 214 s.

10. [Yelektronnyy resurs] – Ofitsiyniy sayt mindtools. Access mode: https://www.mindtools.com/pages/article/newSTR_91.htm.

11. Bratko M.V. Upravlinnya profesynoyu pidgotovkoyu fakultativ v osvithnomu seredovishchi universitetskogo koledzhu: teoriya i praktika: monografiya / M.V. Bratko, za red. dokt. ped. nauk, prof., L.L. Khoruzhoi. – Kam'yanets-Podil'skiy: «Aksioma», 2017. – 424 s.

12. Assen M. van, Berg G. van den, Pijtersma P. Klyuchevye modeli menedzhmenta. 60 modeley, kotorye dolzhen znat kazhdyy menedzher. – M.: Binom. Laboratoriya znaniy, 2013. – 319 s.

13. Kulyutkin Yu.N., Tarasov S.V. Obrazovatel'naya sreda i razvitie lichnosti / Yu.N. Kulyutkin, S.V. Tarasov // Nove znaniya. – 2001. – №1. – S. 6-7. angl.; pod. red. A.V. Glicheva. – M.: Ekonomika, 1988. – 214 s.

Bratko M.V.,

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Director of University College Borys Grinchenko Kyiv University, m.bratko@kubg.edu.ua

Ukraine, Kyiv

MONITORING OF THE STATE OF THE EDUCATIONAL ENVIRONMENT OF THE UNIVERSITY COLLEGE: APPROACHES AND PARAMETERS

The article presents approaches to monitoring the state of the educational environment of the university college. Based on qualitative and substantive evaluation parameters, a typology of the educational environment of the university college has been developed (innovative-professional, formally professional, pragmatically oriented, formally general-cultural). The parameters of evaluation of the educational environment of the university college (professional breadth, professional saturation, socio-cultural intensity, consistency, openness, mobility, informativity) have been systematized.

Key words: educational environment, monitoring, University College, typology of educational environment of University College.

